

Anita Taźbierska

Od przeszłości do teraźniejszości Krzymowa

Rocznik Chojeński 4, 399-400

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Anita Taźbierska*

Szczecin

OD PRZESZŁOŚCI DO TERAŹNIEJSZOŚCI KRZYMOWA

Krzymów, niewielka wieś położona niespełna 8 km od Chojny, to znakomity przykład miejscowości, o której współczesnym obliczu niemal całkowicie zdecydowały zmiany dokonujące się po roku 1989. Niegdyś tętniąca życiem siedziba Kombinatoru Państwowych Gospodarstw Rolnych Chojna, dziś dla turystów stanowi uosobienie uroków polskiej spokojnej wsi, zaś dla mieszkańców żywą pamiątką przeszłości, do której wciąż powracają z sentymentem i pewnym żalem. Od kilku miesięcy nad historią tego niezwykłego miejsca pochyłają się studenci Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego.

Projekt regionalny „Krzymów” to inicjatywa zapoczątkowana i kierowana przez dr. Radosława Skryckiego, mająca na celu prześledzenie zmian, które w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat nastąpiły w miejscowości. Można nawet rzec, że „zmiany” to słowo-klucz, towarzyszące uczestnikom przedsięwzięcia niezależnie od poruszanego przez nich obszaru krzymowskiego dziedzictwa historycznego. A trzeba przyznać, że przeszłość Krzymowa jest niezwykle bogata i dotyczy szerokiego spektrum zagadnień. Aby ją w pełni poznać, koniecznym elementem badań okazał się kilkudniowy pobyt w miejscowości, w czasie którego zgromadzono znaczne ilości materiałów do dalszych analiz.

Wyodrębniona spośród uczestników grupa osób zajęła się inwentaryzacją oraz weryfikacją stanu zachowania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie Krzymowa. Ich porównanie ze spisem zawartym w przedwojennym

* Anita Taźbierska – absolwentka historii w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego.

„Die Kunstdenkmäler des Kreises Königsberg” ma pokazać, jakie zmiany przyniosły ostatnie dziesięciolecia dla takich obiektów jak choćby sięgający swymi początkami okresu średniowiecza kościół p.w. św. Józefa czy też barokowo-klasycystyczny pałac wraz z parkiem i zabudową folwarczną. Niejako przy okazji inwentaryzacji zabytków, narodziła się inicjatywa utworzenia przykościelnego lapidarium z nagrobków pochodzących z zaniedbanego i niemal już zapomnianego cmentarza ponemieckiego położonego na obrzeżach wsi. Pomysł spotkał się z przychylnym przyjęciem ze strony miejscowego proboszcza i być może już wkrótce doczeka się realizacji.

Kolejnym elementem prac podjętych podczas wizyty w Krzymowie było przeprowadzenie kilkunastu wywiadów z osobami związanymi w przeszłości z miejscowym PGR-em. Relacje, jakie w ten sposób zebrano, pozwalają nie tylko na naszkicowanie obrazu jednego z najlepiej funkcjonujących PGR-ów w całej Polsce ale i skutków przemian ustrojowych po roku 1989 dla miejscowości niemal całkowicie uzależnionych od państwowej gospodarki. Ukazują także fascynujące historie pojedynczych osób, które z różnych powodów i w różnych okolicznościach przybyły na tzw. Ziemie Odzyskane i na zawsze związały swoje losy z Krzymowem. Są to opowieści czasem wywołujące uśmiech, a czasem skłaniające do zadumy, zawsze jednak stanowiące coś, czego warto wysłuchać i co należy zapisać w świadomości szerszego grona odbiorców. Dodatkową wartość historyczną mają zdjęcia dokumentujące życie w Krzymowie przed kilkudziesięciu laty, a których, dzięki uprzejmości rozmówców, uczestnicy projektu pozyskali znaczną ilość.

Wiele nowych wiadomości dotyczących losów miejscowości sprzed roku 1945 uczestnicy projektu uzyskali od niemieckich byłych mieszkańców wsi, którzy musieli ją opuścić u schyłku II wojny światowej, a którzy dziś chętnie wracają w te strony.

Szczególne miejsce w projekcie zajmuje rzecz jasna sam krzymowski PGR, którego historia odtwarzana jest głównie na podstawie materiałów archiwalnych. Ich analiza trwa już od kilku miesięcy. Poza tym szczegółowemu opracowaniu poddawana jest przeszłość Szkoły Podstawowej im. Olimpijczyków Polskich w Krzymowie oraz miejscowego klubu piłkarskiego „Klon” Krzymów, jako instytucji w szczególny sposób kształtujących oblicze lokalnej społeczności.

W trakcie wakacji planowany jest jeszcze jeden pobyt w Krzymowie, w czasie którego przeprowadzone zostaną ostatnie wywiady. Zwieńczenie prac nad projektem „Krzymów” ma stanowić wydanie publikacji podsumowującej całe badania oraz jej publiczna prezentacja we wsi. Dodać należy, że dotychczasowe badania terenowe prowadzone są dzięki wsparciu Burmistrza Gminy Chojna Adama Fedorowicza.